

O'zbekiston «Adolat» sotsial-demokratik partiyasi

IJTIMOIY-SIYOSIY GAZETA | t.me/Gazeta_Adolat | info@adolatgz.uz | adolatgz-95@mail.ru | www.adolatgz.uz | www.adolat.uz | № 42-son (1312) | 2020-yil 13-noyabr, juma

ФРАКЦИЯ ЙИГИЛИШИ

Энди фуқаролар ҳам Конституциявий судга МУРОЖААТ қилиш ҳуқуқига ЭГА бўлади

Биз жамиятда коррупцияга нисбатан мутлақо тоқатсизлик маданиятини шакллантиришга қаратилган тизимли чора-тадбирларни ишлаб чиқамиз ва кенг оммага етказиш борасида самарали ишларни ташкил қиламиз.

Биз давлат бошқаруви органлари, назорат қилувчи ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи тузилмалар фаолиятида қонунчилик нормаларининг бузилишига, уларнинг нотўғри ва ўзбошимчилик билан талқин этилишига, шунингдек, тўрачилик, расмийчилик ва коррупцияга қарши кескин кураш олиб борамиз. Коррупцияга оид ҳолатларнинг ўз вақтида олдини олиш, уларни аниқлаш ва баргараф этилишини таъминлаш, шунингдек, коррупцияга имкон берувчи сабаблар ва шарт-шароитларни йўқотиш чораларини кўрамиз.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг Сайловли дастуридан

МУҲАРРИР МИНБАРИ

КОРРУПЦИЯ — КЕЛАЖАК КУШАНДАСИ

Жамият ривожига ғов бўлаётган яна бир иллат — коррупция балосидир.

Шавкат МИРЗИЁЕВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти

(Биринчи мақола)

Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори Ниғматилла Йўлдошевнинг коррупцияга қарши курашиш бўйича идоралараро йиғилишдаги нутқи тугаб бораётган ҳафтада том маънода шов-шувга айланди. Кимнинг оғзига қарама, бир гап, “Эшитдингизми, молиячилар бунча миллион ўмарган экан”, “Адашдингиз, миллион эмас, миллиард”, “Банкирларни айтмай-сизми, банкирларни, нафси ўпқон экан-ей”, “Ҳокимлик мутасаддилари-чи, давлатнинг ерини отасидан қолган меросдай кимошдига чиқариб юборишган экан шов-возлар”, “Қурувчилар-чи, қурувчилар...”

Хуллас, ҳафта давомида чойхона-ю майхоналарда ана шу ва шунга ўхшаш “еб кетибди”, “ичиб кетибди” қабилидаги гап-сўзлар, замонавий тилда айтганда ТРЕНДга айланди. Блогерлар, ижтимоий тармоқлару турли-туман сайтларга ҳам худо берди...

МИННАТДОРЛИК

Депутатимиз номига

сайловчиларидан ташаккурнома келди

Бугун жамиятимиздаги барча соҳаларда бўлгани каби депутатларнинг ўз сайловчилари муаммолари билан ишлашдаги фаолликлари ҳам ҳар қачонгиданда самарали тарзда амалга ошириб келинмоқда. Жумладан, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дилмурод Исмоилов ҳам сайловчилари турмуш тарзини яхшилаш, уларнинг дарду ташвишига малҳам бўлишни ўз фаолиятидаги устувор вазифа, деб биладиган депутатлардан.

Жорий йилнинг октябрь ойи бошида депутат Дилмурод Исмоиловнинг ўз сайловчилари билан юзма-юз мулоқотлари чоғида Наманган шаҳар, “Истикбол” МФЙ Чортоқ йўли 9-Боғи Эрам кўчасида яшовчи фуқаролар томонидан маҳалла худуди ахборот технологиялари асри бўлишига қарамасдан, алоқа тармоғи билан таъминланмаганлиги юзасидан мурожаат қилинди.

Дилмурод Исмоилов томонидан мазкур мурожаат атрофлича ўрганиб чиқилиб, муаммонинг ечими юзасидан тегишли ташкилотларга депутатлик сўрови чиқарилиб, унинг ижроси доимий назоратга олинди. Натижада октябрь ойининг биринчи ўн кунлигида “Истикбол” маҳалласида яшовчи ўн мингдан ортиқ фуқаролар эҳтиёжи учун етарли бўлган шиша толали алоқа тармоғи етказиб берилди.

Йиллар давомида кўпга ташкилотлар орасида сарсонгарчиликларга дуч келиб, маҳалла муаммоларини ҳал эта олмайд келаётган бир гуруҳ маҳалла фаоллари номидан ўз мурожаатларининг қисқа фурсатда депутат аралашуви билан ҳал бўлганлиги учун Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати Дилмурод Исмоилов номига Ташаккурнома келди.

МУНОСАБАТ

Ўзбекистон — ШХТ: тинчлик ва тараққиёт йўлидаги самарали ҳамкорлик

Маълумки, Шанхай ҳамкорлик Ташкилоти (ШХТ) шиддат билан ўзгариб бораётган ҳозирги замоннинг долзарб муаммоларини ҳал қилишда, хавфсизлик ва барқарор тараққиётни таъминлашда катта ҳисса қўшиб келаётган нуфузли халқаро ташкилот ҳисобланади.

2-5

Обуна — 2021

“ADOLAT” газетасига обуна давом этмоқда
обуна индекси 100

У ҲАҚИҚАТДАН ҲАМ СУВГА ЧЎКТИРИЛГАНМИДИ?..

Археологлар томонидан қазиб олинган, Мажиддин Бағдодийга нисбат берилётган қабртошни зиёрат қилаётиб ҳаётнинг абадий қонуниятини намён қилувчи бир ҳақиқатни — инсон бу дунё учун омонат, умр ўлчовли, тириклик унга қарзга берилганлигини, лекин бу заминда яхшилиқ учун хизмат қилганлар, ўлмас ғоялар яратганлар, умрбоқий сўз айтганлар, башарият учун улғу амалларни бажарганлар тарих бағрида йўқ бўлиб кетмаслигини, улар мангуликка дахлдор эканликларини яна бир қарра чуқурроқ англаб етдим.

5

Энди фуқаролар ҳам Конституциявий судга

МУРОЖААТ ҚИЛИШ ҲУҚУҚИГА ЭГА БЎЛАДИ

Жорий йилнинг 9 ноябрь куни Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги Ўзбекистон “Адолат” СДП фракциясининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Видеоконференция шаклида бўлиб ўтган йиғилишда фракция аъзолари томонидан кун тартибига киритилган “Ўзбекистон Республикаси қасаба уюшмалари қонунини белгилаш тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги, “Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Конституциявий қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги ҳамда “Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 91-моддасига ўзгартишлар киритиш ҳақида”ги каби қонун лойиҳалари атрофича муҳокама қилинди.

Депутатлар дастлаб Олий Мажлис палаталари томонидан Сенатнинг назорат фаолиятини такомиллаштириш ва маҳаллий Кенгаш депутатларининг дахлсизлик кафолатларини таъминлаш мақсадида ишлаб чиқилган “Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида”ги қонун лойиҳасини муҳокама қилишди.

Бугунги кунда маҳаллий Кенгашларнинг Конституция ва қонунларга, Президент ҳужжатларига эид қарорларининг Олий Мажлис томонидан бекор қилиниши белгиланган. Бироқ бу жараённинг аниқ механизмлари назарда тутилмаганлиги сабабли бугунги кунда Олий Мажлис томонидан халқ депутатлари вилоятлар ва Тошкент шаҳар Кенгашларининг ноқонуний қарорларини бекор қилиш амалиёти мавжуд эмас.

Маҳаллий Кенгашлар депутатларининг ваколат ва масъулияти кун сайин ошириб борилаётган. Аммо уларнинг ўз фаолиятларини самарали амалга оширилишларида тўлақонли дахлсизлик кафолати таъминланмасдан қолмоқда. Жумладан, амалиётдаги қонунчиликка қўра, маҳаллий Кенгашлар депутатини жиноий жавобгарликка тортиш, қамоққа олиш ёки суд тартибидеа маъмурий жазо қўллашга розилик олиш тегишли Кенгаш томонидан қўриб чиқилиши, сессиялар оралағида

эса мазкур Кенгаш раҳбари ёки унинг вазифасини бажарувчи мансабдор шахс томонидан қўриб чиқилиб, қабул қилинган қарор кейинчалик тегишли Кенгаш томонидан тасдиқлангани белгиланган. Бу эса коллегиялик асосида сайланган депутатларнинг хатти-ҳаракатларига бир шахс томонидан баҳо берилиш жараёнини юзага келтирмоқда.

Фракция аъзолари томонидан қонунчиликдаги ва каби бўшлиқлар жойларда маҳаллий Кенгашлар депутатларининг ваколатлари чекланиб қолиш ҳолатларини юзага келтираётганлиги, Германия, Озарбайжон, Россия ва Франция каби мамлакатлар тажрибасидан келиб чиққан ҳолда депутатни жавобгарликка тортиш масаласи фақат тегишли вакиллик органларининг розилиги билан амалга оширилиши кераклигини мустаҳкамлаб қўйиш лозимлиги таъкидлаб ўтилди. Шунингдек, маҳаллий Кенгашлар томонидан қабул қилинган қарорларнинг қонунларимиз ҳамда Конституциямизга зидлиги борасидаги ҳолатларни қўриб чиқиш масаласи эса фақатгина Сенат томонидан белгилаб берилиши лозимлиги айтиб ўтилди.

Депутатлар томонидан кун тартибига киритилган “Ўзбекистон Республикаси Қасаба уюшмалари қонунини белгилаш тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ҳам атрофича муҳокама қилинди.

Олтиной МАМИРОВА, “Адолат” СДП фракцияси аъзоси:

— Бугунги кунда ривожланган давлатлар амалиётида қасаба уюшмаси ходимларнинг мустақил ва ихтиёрий уюшмаси ҳисобланиб, иш берувчи билан бўлган муносабатларда уларнинг ихтимойи, меҳнат ва бошқа ҳуқуқ ҳамда манфаатларини ҳимоя қилади. Биздаги қонунчиликка қўра, улар фаолияти Ўзбекистон Республикаси “Қасаба уюшмалари тўғрисида”ги қонунини ва бошқа меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар билан тартибга солинади. Аммо бугунги кунга қадар биз тўлақонли ишчи ва иш берувчи ўртасидаги ҳуқуқий муносабатларда қасаба уюшмалари фаолияти етарли даражада ўрин тутди, деб айта олмаيمиз.

Ўзбекистон Қасаба уюшмалари федерациясининг асосий ва энг муҳим функциялари ижтимоий шерикликини ошириш, ижтимоий ҳамкорлик бўйича Республика уч томонлама комиссияси ишида иштирок этиш ҳамда ижтимоий-иқтисодий ва меҳнат муносабатларини тартибга солишдан иборат бўлиши лозим.

Шу боисдан мазкур йўналишда фаолият олиб бораётган ходимлар меҳнатини рағбатлантириш ҳамда уларнинг меҳнат муносабатларидаги ролини ошириш мақсадида 11 ноябрни Қасаба уюшмалари ходимлари кунини сифатида нишонлаш таклифи илгари сурилмоқда. Фракция аъзолари томонидан бугунги ислохотлар жараёнида иш берувчи ҳамда ходимлар ўртасидаги ҳуқуқий муносабатларни тартибга солишда мазкур уюшманинг ўрни ортиб бораётганлиги ҳисобга олинди, мазкур қонун лойиҳаси қўллаб-қувватланди.

Шунингдек, фракция аъзолари томонидан кун тартибидеаги биринчи ўқишда қўриб чиқилган “Ўзбекистон Республикасининг Конституциявий суди тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳаси ҳам партия Сайноволди дастури ҳамда адолат тамойиллари асосида атрофича таҳлил этилди.

Жумладан, бугунги кунда қонуннинг амалдаги тахририга биноан 11 та ташкилотга Конституциявий судга мурожаат қилиш ҳуқуқи берилганлиги, бу эса қўллаб ҳолатларда фуқароларга нисбатан қўлланилган қонунларнинг конституциявийлигига аниқлик киритишда тўсиқ бўлиб келатганлиги айтиб ўтилди.

Мазкур қонун лойиҳасининг қабул қилиниши натижасида Конституциявий суд фаолиятини яхшилаш, мамлакатимизда фуқаролар ва юридик шахсларнинг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ҳамда Конституция ва қонун устуворлигини таъминлашга қаратилган бир қатор нормалар амалиётга жорий қилинади.

Хусусан, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Миллий маркази, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Тадбиркорлик субъектларининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бўйича вакил ва Ўзбекистон Республикаси Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (омбудсман) ўринбосари — Бола ҳуқуқлари бўйича вакилга Конституциявий судга мурожаат қилиш ваколати берилмоқда.

Яна бир ўзгартиришга биноан фуқаролар ва юридик шахслар ҳам Конституциявий судга ўзларининг конституциявий ҳуқуқларини тиклаш юзасидан умумий юрисдикция судлари томонидан барча ҳимоя чоралари тугаган тақдирда, муайян ишда қўлланилган қонуннинг конституциявийлигини аниқлаб беришни сўраб шикоят билан мурожаат қилишлари мумкин бўлади.

Бугунги кунда Конституциявий суд таркибидеа 7 нафар судья фаолият олиб бормоқда. Эндликда халқаро тажрибадан келиб

либ чиққан ҳолда қонун лойиҳаси билан улар сони 2 нафарга кўпайтирилади. Халқаро тажрибага биноан қонун устуворлиги таъминланган давлатларда энг камида конституцион судларда 9 нафар, энг кўпи билан эса 19 нафар судья фаолият олиб бормоқда.

Шунингдек, Конституциявий суд судьялари ваколатлари муддатига ҳам ўзгартириш киритилди. Жумладан, Конституциявий суд судьясининг ваколат муддати — биринчи марта сайланганида беш йилни, кейинги сайланганида ўн йилни ташкил этиши назарда тутилмоқда. Амалдаги қонунчиликка биноан айни бир шахс икки мартадан ортиқ Конституциявий суднинг судьяси этиб сайланиши мумкин эмас ва икки муддатга ҳам 5 йилдан сайланиш тартиби белгилаб қўйилган.

Кун тартибидеаги “Ўзбекистон Республикаси Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 91-моддасига ўзгартишлар киритиш ҳақида”ги қонун лойиҳасига ҳам партия электорати ва сайловчилар манфаатидан келиб чиққан ҳолда таклифлар билдирилди.

Қонун лойиҳаси билан 91-моддага қўшимча киритилиб, қурилиш ва маиший чиқиндилар жойлаштирилиши лозим бўлган полигонлардан ташқари бошқа жойларга чиқинди ташлаш фуқароларга базавий ҳисоблаш микдорининг беш бараваридан ўн бараваригача, мансабдор шахсларга эса йигирма баравардан ўттиз бараваргача жарима солиш белгиланмоқда. Агар ушбу ҳолат маъмурий жазо қўлланилгандан кейин бир йил ичида такоран содир этилса, маъмурий ҳуқуқбузарлиқни содир этиш қуроли бўлган ашёни мусодара қилиш белгиланмоқда.

Фракция аъзолари томонидан атроф-муҳит ва табиат ҳавфсизлигини таъминлаш устувор вазифа эканлиги, аммо бугунги кунда фуқаролар учун қурилиш ва маиший чиқиндиларни ташлаш полигонлари барча ҳудудларда етарли даражада ташкил этилмаганлиги, қандай чиқиндилар айнан бу турдаги чиқинди рўйхатига киритилиши ҳақида фуқароларга тўлақонли ҳуқуқий тушунчалар берилмаганлиги сабаб қонун лойиҳасини кейинги ўқишга тайёрлаш жараёнида бу каби ҳолатларни ҳам бартараф этиш масаласига эътибор қаратиши лозимлиги таъкидланди.

Фракция йиғилиши якунида кун тартибига киритилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Фаррух АБДУҲАМИДОВ, Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги “Адолат” СДП фракцияси ижрочи котиби

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Соғлиқни сақлаш тизими бўйича ўтказилган видеоселекторда мамлакатимиз раҳбари таъкидлаганидек, соҳада жуда кўплаб муаммолар йиғилиб қолган. Дарҳақиқат, қишлоқ врачлик пункти ва оилавий поликлиникаларнинг ўрни, кадр-қиммати, халқ ичидаги обрўси кучли эмас ёки ўта даражада заиф бўлиб бормоқда. Негаки, бирор касаллик билан оғриган бемор қаттароқ шифохонага мурожаат қилади. Сабаби эса оддий.

Муваффақият калити қўлимизда

Хусниддин ЭРГАШЕВ, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши депутати

Малакали шифокорларнинг етишмаслиги ҳамда моддий-техник базасининг етарли даражада эмаслиги одамларни ўз яшаш жойидаги шифо маскани туриб, узок-узок жойларга, марказий шифохоналарга боришга мажбур этмоқда. Ённки тизимда таъмагирлик ҳолатларининг учраши ҳам фуқаролар ишончи паймон бўлишига олиб келмоқда. Оддий бир мисол, ўз яшаш жойингиздаги поликлиника ёки КВПга мурожаат қилсангиз, турли коррупциявий ҳолатларга дуч келасиз. Давлат томонидан бепул бериладиган дори-дармонларнинг аҳолига пулланниши, айрим шифокорларнинг беморга қўрсатган хизмати учун қўл ҳақи талаб қилиши — бу каби ҳолатлар, ўйлайманки, тизимнинг ичидадан емирилишига сабаб бўлмоқда. Токи бу каби ҳолатлар тугамас экан, соҳанинг олдинга қараб ўсишида оқсашлар кузатилаверади.

Шунингдек, маҳаллий ҳокимият вакиллари ҳам ўз ҳудудидеа тиббий соҳа бўйича амалга оширилаётган ишларни диққат-эътиборда тутмоғи лозим.

Таъкидлаш ўринлики, соҳага давлат даражасида етарлича эътибор қаратилмоқда. Жорий йил давлат бюджетининг аксарият қисми соғлиқни сақлаш тизими учун сарф бўлди десак, муболага бўлмайдми. Бироқ қабул қилинаётган қарорлар, қонун ва фармойишлар ижросининг жойига етиб бормаслиги ёки амалда бажарилмаслиги туфайли баъзи тушунмовчиликлар юзага келмоқда.

Бунга сабаб нима деб ўйлайсиз? Айтиш керакики, айрим раҳбар ва мутасаддиларнинг масъулиятсизлик ва ўз ишга совуққонлиги туфайли тизимнинг орқага кетишига замин яратилмоқда. Бу кетишда ҳали-бери соҳага рақамлаштиришни олиб киришни уdda қилолмаймиз, чоғи. Чунки ўз қорнини ўйлайдиган раҳбарлар соҳа ривожини, халқ мушқулини осон қилишдан қўра, “уйим-жойимни тўғрилай олай, роҳат-фароғатда яшай” дея фақат ўз гамини еишидан бошқани билмайди. Ваҳоланки, улар ишончи топширилган мансаб халқ ишончига асосланиши лозимлигини тушуниши керак. Бу биргина соғлиқни сақлаш тизимидаги муаммолар эмас. Атрофимизда бу каби ҳолатларга жуда кўп мисоллар келтириш мумкин. Демоқчиманки, инсон фақат ўз манфаати йўлидан бормасдан ўзгалар дарду тавшини ҳам англаши, ватанпарварлик ҳиссини дилига жо қилса, олиб борилаётган ислохотлар ўз мевасини беради.

Аҳоли билан юзма-юз бўлиш маҳаллий депутатга қанчалик зарур? Ёки у аҳолини қийнаб келатган муаммоларнинг ечимини топишда қанчалик ваколатли ва фаол?

Маҳаллий депутат аҳоли ёнгинасида, у билан бирга нафас олаётган бўлса-ю, аммо фуқароларнинг мурожаатларини қондириши лозим бўлган қорхона-ташкilotлар эътиборсиз бўлса-чи?!

Қибрай туманининг Чинобод қишлоғидаги “Мустақиллик” маҳалласида бўлган учрашув иштирокчилари шу ва шу каби бир қатор саволларга жавоб излашди.

Аҳоли билан юзма-юз бўлиш шунчалар қийинми?

Гап шундаки, маҳалла фуқаролар йиғини раиси, 4-сектор масъуллари, қорхона-ташкilotлар вакилларининг ўтган 10 ой давомида аҳоли мурожаатлари асосида амалга оширган ишлари юзасидан йиғилиш ўтказди. Биз депутатлар ва маҳалла раиси Салоҳиддин Авазматов ҳамкорлигида алоҳида тайёргарлик қўриб, учрашувга 4-секторга бириктирилган масъулларни таклиф этдик.

Мазкур йиғилишга қўллаб ташкилот ва муассасалар масъуллари таклиф этилганига қарамадан, 4-сектор масъули Баҳром Туропов, Қибрай тумани йўллардан фойдаланиш унитар қорхонаси раҳбари Қозим Алимходжаев, Қибрай тумани ободонлаштириш бошқармаси вакили Отабек Абдурасулов иштирок этишди, холос.

Қорамол боқадиган хонадонлар кўп, аммо уларни ем-хашак билан таъминлаш ёки ўтлатиш учун ер керак, маҳаллий фермерлар эса ўзига тегишли бўлмаган ҳудудларни ҳам эгаллаб олган. Иш билан бандлик, уй-жой кадраст ҳужжатлари, тиббиёт хизмати, интернет тармоғини улаш, транспорт, йўлқира, ижтимоий ҳимоя, ногиронлик масалаларида ҳам жиддий муаммолар бор.

Йиғилишда аҳоли вакиллари томонидан ана шу масалалар кўтарилди. Ҳатто “Шу пайтгача мурожаат қилмас, депутатимизга ҳам бир неча бор айтдик, нега эътибор қаратишмайди?” каби ҳақли эътирозлар бўлди. Биз ушбу мурожаатларни тегишлилиги бўйича қорхона-ташкilotлар эътиборига хавола қилинганлигини айтиб ўтдик. Маҳалла раиси Салоҳиддин Аваз-

матов ҳам кўп йиллик тажрибага эга, маҳаллага оид муаммоларнинг ипидан-иғнисигача билади. Йиллар давомида уларни бартараф этиш учун мутасаддиларга мурожаат қилиб ҳам келади. Аммо амалий иш кам, эътирозлар эса мўл.

Йиғилиш давомида бизни бошқа мулоҳаза ҳам қийнади. Нега таклиф қилинган ташкilotлардан санокли вакилларгина иштирок этмоқда? Ёки ҳар бир секторга бириктирилган соҳа вакиллари ўз ваколатларидан беҳабарми? Нега энди мана шундай ҳисобот шаклидаги йиғилишларда улар ҳам аҳоли билан юзма-юз бўлиб, ўзларига тегишли масалалар нима учун бажарилмаётганлиги, қачон ва қай тарзда ечим топиши бўйича аҳолига тушунча беришдан чўчишади? Ёки улар маҳаллий депутатлар ташаббуси билан ташкил этилаётган йиғилишларни назар-писанд қилишмайди?

Сайловлар бўлиб ўтганига ҳам бир йилга яқин вақт ўтди. Халқ билан депутатлар ўртасидаги муносабатларнинг янгиланганлигини янада теранроқ ан-

лаётган аҳоли ўзлари ишониб сайлаган вакилларини фаол бўлишига ундамоқда. Баъзан “Депутат бўлиб нима қилиб бери?” деган таънаомуз гаплар ҳам бўлиб туради. Вилоят ва маҳаллий депутатлар аҳоли мурожаати юзасидан ҳокимлик вакиллари ва қорхона-ташкilotлар ўртасидаги кўприк. Аҳоли мурожаатини ваколатли шахсларга етказди, уни тугатишга ҳаракат қилади. Аммо ҳамма гап бу мурожаатларга қулоқ тутадиган, ечимини баҳамжиҳат бирга ҳал қиладиган ташкilotларга боғлиқ. Зеро, аҳоли билан юзма-юз келишганда мужмал ваъдалар эмас, муаммонинг қачон ва қай тарзда ҳал бўлиши тўғрисидаги аниқ жавоблар керак.

Ўзбекистон “Адолат” СДПнинг вилоят Кенгашидаги депутатлари халқ дardini ўзларининг дарди деб билган ҳолда ана шундай самарали фаолият олиб боришга ҳаракат қилишмоқда.

Гулнора АҲМЕДОВА, халқ депутатлари Тошкент вилоят Кенгаши депутати

Имконияти чекланганлар учун “surdo-onlayn” планшетлар ўрнатилди

Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгашининг 2020 йил 14 февралдаги сессиясида депутат Луиза Хикматова ногиронлиги (карсоқовлар) бўлган шахслар учун Тошкент шаҳридаги давлат муассасаларининг маъмурий биноларида, жумладан, Давлат хизматлари марказларида, банк шохобчаларида, тиббиёт поликлиникаларида, халқ таълими муассасаларида, адлия бўлимларида “онлайн” сурдо-таржимон планшетлар ўрнатиш таклифини илгари сурган ва бу бўйича Кенгашнинг тегишли қарори чиқарилишига эришилган эди.

Мазкур лойиҳаларни амалга ошириш бўйича пул маблағлари маҳаллий бюджетнинг қўшимча маблағлари ҳисобидан ажратилиб, ихро учун Тош-

кент шаҳар ҳокимлигига тақдим этилган. Бугунга келиб гапириб ва эшитиш билан боғлиқ имконияти чекланган шахслар Тошкент

шаҳридаги Давлат хизматлари марказларида мурожаат қилганда сурдо-таржимонсиз исталган давлат хизматларидан фойдаланишлари мумкин. Жорий

йилнинг 3 ноябрь кунидан бошлаб Тошкент шаҳридаги 11 та туман Давлат хизматлари марказларида тажриба синов тариқасида “surdo-onlayn” (мах-

сус электрон мосламаси) ишга туширилди.

Давлат хизматларининг кириш қисмларида, фуқароларни қабул қилиш бурчакларида ҳамда “surdo-onlayn” планшетлари жойлашган операторларнинг иш столига махсус белгилар жойлаштирилди.

Махсус белгилар, ўз навбатида Давлат хизматлари марказларида ташриф буюрган имконияти чекланган шахсларни тўғридан-тўғри “surdo-onlayn” планшети жойлашган операторга йўналтиради.

Давлат хизматлари марказларида жойлаштирилган “surdo-onlayn” планшетлари бевоқифа онлайн тарзда, яъни интернет коммуникация тизими орқали доимий равишда ишлайди ва тўғридан-тўғри таржима қилади. Ушбу тизимни ўрнатишдан мақсад, Тошкент шаҳридаги эшитишида ва гапиришида нуқсон бор шахслар билан тўлақонли мулоқотни таъминлаш ҳамда қулай, тез ва шаффоф хизматлар кўрсатишдан иборатдир.

Келгусида ушбу тизимни республиканинг барча ҳудудларида жойлашган Давлат хизматлари марказлари ҳамда ФХДЭ органларида кенг жорий қилиш назарда тутилган.

Меҳринисо БОБОНАЗАРОВА,
Тошкент шаҳар кенгаши матбуот котиби

МУАММО БИР КУНДА ҲАЛ ЭТИЛДИ

Навбатдаги манзил Гулистон шаҳри бўлди. “Бўстон” маҳалласи, 13-уй, 47-хонадонда истиқомат қилувчи Олга Евсеевадан халқ депутатлари Гулистон шаҳар Кенгаши депутати Дилшод Тожибоевга мурожаат бўлди. Унда фуқаро биринчи гуруҳ ногирони эканлиги ва бугунги кунда ногиронлик аравачасига эҳтиёж сезаётганлиги акс этган. Вазият ўрганилганда ҳақиқатдан ҳам Олга Евсеева тўрт йил бурун инсультага чалинган ва тўшакка миҳланиб қолгани аниқланди.

хуқуқий маданиятини ошириш заруриги таъкидланди. “Адолат”-чилар томонидан жамоатчилик орасида хуқуқий мавзуда ўтказилаётган тарғибот тадбирларининг самарадорлиги, “Адолат қабулхонаси”га қилинаётган мурожаатлар ва уларнинг ечими таҳлил қилинди.

Тадбир якунида партия фаоллари ва маҳаллий Кенгаш депутатлари томонидан мавзу юзасидан жойларда тарғибот тадбирлари ташкил этиш ва жамоатчилик назоратини амалга оширишга келишиб олинди.

Малоҳатхон МУСАЕВА,
Андижон вилоят кенгаши раиси ўринбосари

Депутат Дилшод Тожибоев Гулистон шаҳар тиббий ижтимоий хизматлар шўъбасига депутатлик сўровини жўнатди. Орадан бир кун ўтиб, ижобий жавоб олинди ва мурожаат муаллифининг хонадонига Сирдарё вилоят кенгаши ва депутат томонидан ногиронлик аравачаси етказиб берилди.

— Мен “Адолат” партияси ва депутатларига раҳмат айтаман. Чунки бир неча йиллардан буён кўплаб бошқа ташкилотларга ногиронлик аравачаси сўраб мурожаат қилдим. Лекин натижа бўлмади. Шу масалада “Адолат” партияси ва депутатларга кеча мурожаат қилган эдим, бугун эса уйимга аравачани совға сифатида олиб келиб беришди. Қувончдан дардимни унутгандек бўлдим, — деди биз билан суҳбатда Олга Евсеева.

Маҳфират ХУДОЙБЕРДИЕВА
Сирдарё вилоят кенгаши матбуот котиби

Зўравонликка қаршимиз

ДАВРА СУҲБАТИ

Ўзбекистон «Адолат» СДП Андижон вилоят кенгаши «Аёллар қаноти» ташаббуси билан «Хотин-қизларнинг фаоллигига нисбатан зўравонликларнинг олдини олиш — мамлакатдаги ислохотларнинг муҳим омил» мавзусида давра суҳбати ташкил этилди. Унда партия сафидаги аёллар ва ҳамкор ташкилотларнинг вакиллари иштирок этди.

Тадбир аввалида хуқуқшунос Музаффар Мамадалиев давлатимиз раҳбари раислигида шу йилнинг 8 октябрь куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида кўтарилган масалалар, жумладан, хотин-қизлар ва ёшларнинг ролини ошириш ҳамда бандлигини таъминлаш борасида белгиланган вазифаларга йиғилганлар эътиборини қаратди. Кейинги йилларда

хотин-қизларнинг жамиятда туган ўрни янада ўсиб бораётгани, давлатимиз ривожига қўшаётган ҳиссаси, ижтимоий-сиёсий фаоллиги ҳақида гапирди.

Тадбирда хотин-қизларнинг фаоллигига нисбатан зўравонликларнинг олдини олиш хусусида сўз юритилди. Бунинг учун биринчи навбатда қонун устуворлигини таъминлаш, хотин-қизларнинг

ЖИНОЯТГА ЖАЗО МУҚАРРАР

Ўзбекистон Республикаси суд тизимида сайёр суд мажлислари ташкил қилина бошлагани айни муддао бўлди, десак асло муболаға бўлмайди. Судланувчининг яшаш ҳудудида ўтказилган сайёр суд жараёни айбланувчининг турмуш тарзи, қандай инсонлиги ҳақида тўла маълумот тўплашда, ҳақиқатни аниқлашда, шаффофликка эришишда ва жазо тайинлашда адолат тамойилларига амал қилишда катта имконият яратмоқда.

Икки кўлдан чиққан «ҚАРС»...

Шундай суд ишларидан бири ҳақида тўхталсак. Жорий йилнинг 27 октяб-рида жиноят ишлари бўйича Хатирчи туман сайёр суд мажлиси “Тасмачи” МФЙ биносидан ўтказилди. Шу қишлоқ фуқароси Сирожиддин Сафаров (исм-фамилиялар ўзгартирилган — тахририят) Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 105-моддасининг 1-қисми билан айбланган.

Шундай ҳали ёш, қони қайноқ-да ҳали, деса, Сирожиддиннинг ёшидаги ларни ҳаётнинг пасту баландини кўриб, оқ-қорани таниган, дея таърифлашди. Аммо шундай одам бўлиши, қишлоқдоши билан муомала қилиб, орадаги муаммони яхшилик билан ҳал қилиш тадбирини кўриш ҳақида ўйлаб ҳам кўрмади.

С.Сафаров 2020 йил 30 июль куни соат 07:40 ларда “Тасмачи” қишлоғидаги дашт ерда жойлашган узумзорига бориб, у ерда ишлаб юрган акаси Жасур Сафаров билан учрашди. Бу

ерга келишининг сабаби ака-укалар Шухрат ва Шариф Раҳимовлар уларнинг укаси Қудратни белкурак билан уриб, унга тан жароҳати етказганликларини, Қудратнинг соғлиги ёмон аҳволда эканлигини, уни бу аҳволга солганликлари учун қўшни боғ эгалари билан гаплашиб олмоқчи эканлигини айтиди. Бу воқеани эшитган Жасурнинг ҳам жаҳли чиқди. Бу муштум-зўрликнинг ҳисобини сўраш учун кетаётган укасининг улар билан уришиб кетишидан ҳадиксираб, у ҳам укасининг орқасидан юради.

Айби борнинг оёғи қалтирайди деганларидек, қорамолларга қараб юрган Шухрат ака-ука Сафаровларнинг ўзлари томонга келаётганликларини кўриши билан укаси Шарифга кечаги қилмишлари учун кечирин сўрашлари лозимлигини уқтириш ўрнига чўнтагидаги телефонини бериб, қўшнилари жанжал кўтаришса, телефонига тасвирга олишини тайинлайди. Узи эса қўлидаги сут челагини узум буталарининг орасига қўйиб, “меҳмон”ларнинг қаршисига чиқади ва... қулгандай жанжал бошланади... Жасур уларни ҳарчанд ажратишга

ҳаракат қилса ҳам эпплотмайди.

Акасининг дўппосланаётганини кўрган Шухрат эса уларни ажратиш ўрнига бемалол тасвирга олиш ишларини давом эттирди. Буни қандай изохлаш мумкин? Наҳотки аканинг соғлигидан кўра кўра унинг қалтакланганини исботлаш учун тасвирга тушириш шунчалар муҳим бўлса? Бу қандай инсонийликка тўғри келади? Ота-боболаримиз “Бир таёқ бахт, бир таёқ бадбахт”, деб бекорга айтишмаган. Агар шу муштумлашувда акасига бирон нима бўлсаю тасвирга асосланиб, жиноятчи жазосини олганидан кимга

наф? Тасвирчи ука бир умр виждон азобида қолмасмиди?

Сирожиддин ва Жасур Сафаровлар Шухратни уриб, тепиб умурдан чиққач, Шарифнинг тасвирга олаётганини кўриб, у томонга юришди. Шариф қочади, улар қувлашди, аммо етишолмайди. Улар кетгач, қайтиб келиб, акасининг аҳволи ёмонлигини кўради ва уни туман тиббиёт бирлашмасига олиб боради.

“Тасмачи” МФЙда ўтказилган сайёр суд мажлисида жабланувчи Шухрат Раҳимов судланувчи унинг бўйнининг орқа томони ва бел қисмига тепганини, унга даъвоси борлигини, кечирмаслигини, етказилган моддий ва маънавий зарар масаласида фуқаролик судига мурожаат қилишини, қонундаги энг оғир жазо тайинлашни сўраб кўрсатма беради.

Халқимизда қарс икки қўлдан чиқади деган нақл бор. Бу айни ҳақиқат. Бир кун олдин ака-ука Раҳимовлар Қиличбек Сафаровни белкурак билан уриб, жароҳат етказмасдан муомалаю мадора қилганларида, Сафаровлар ҳам муаммони тинч йўл билан ҳал қилиш йўлларини излаганларида бу ҳолга тушмаган бўлар эдилар. Қишлоқдошлари олдида икки оила вакилларининг ҳам юзлари шувит бўлмас эди. Жиноят ишлари бўйича Хатирчи туман суди суд-

ланувчи С.Сафаровга нисбатан жазо тури ва меъёрини белгилашда унинг айбино иқро ва пушаймонлигини, яшаш жойидан ижобий тавсифланганлигини, муқаддам судланмаганлигини Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 55-моддасига асосан жазосини енгиллаштирувчи ҳолатлар деб, Ўзбекистон Республикаси ЖКнинг 56-моддасига асосан жазосини оғирлаштирувчи ҳолат йўқ деб ҳисоблади. Судланувчи Сирожиддин Сафаровни Ўзбекистон Республикаси Жиноят кодекси 105-моддасининг 1-қисмида назарда тутилган жиноятни содир этганликда айбли деб топди ва унга Ўзбекистон Республикаси ЖК 105-моддасининг 1-қисми билан 1 (бир) йил 6 (олти) ой муддатга озодликни чеклаш жазосини тайинлади.

Мамлакатимизда қонун устуворлиги таъминланган. Жиноят қилган фуқаро борки, жазо олиши муқаррар. Судья қонун ҳужжат-

лари асосида ҳукм чиқаради. Аммо кичкин бошқа нарса мулоҳазага чорлайди. Қишлоқда биров-бировга бегона эмас. Одамларнинг дил ришталари қариндошлик, қўшничилик, қишлоқдошлик тўғрисида билан бир-бирига қамбарчас боғлиқлиги кетган. Қўшни тандирида нон ёпилган қуни икки ёнидаги қўшниси дастурхонида ҳам иссиқ нон бўлади. Ширин таом пишириб, албатта, қўшнига илинади. Ана шундай қадриятларга эга халқ фарзандлари арзирли сабабсиз бир-бирини белкурак билан урса, ёқалашса, тан жароҳати етказса ва уларни ажратиб, бир-биридан узра сўраш ўрнига ўз аксини калтаклашаётгани бемалол тасвирга олиб турса... бу қайси мантқиқ тўғри келади?! У тан жароҳати етказган йигит ички ишлар ва суд органларига шикоят қилмасою ҳисоб сўраб келган акага жазонинг энг оғир тури берилишини сўрашса...

Бир куни қорлар ёғади, излар босилади. Аммо жаҳлга эрк бераверсак, халқимизнинг кечиримлилик, меҳр-оқибатлилик борасидаги қадриятларига путур етиши бор гап. Қишлоқнинг келбатли, бақувват эркаклари ўзаро муштлашувдан номуҳ қилиш ўрнига бу ишнинг элга дoston қилиб, суддан жазо талаб қилиб юриши йигит деган шарафли номга муносибмикин?..

Зайниддин ҲАМДАМОВ,
Жиноят ишлари бўйича Хатирчи туман суди судья ёрдамчиси
Саодат МАТЁҚУБ ҚИЗИ,
“Адолат” муҳбири

“Хар биримиз кучли бўлган тақдирдагина ШХТ ҳам кучли бўлади”

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгазининг видеосанжуман шаклида ўтган навбатдаги мажлисида иштирок этди.

Мазкур анжуманда давлатимиз раҳбари ташкилотга аъзо ва кузатувчи мақомидаги давлатлар делегацияларининг раҳбарлари эътиборини халқаро ва минтақавий аҳамиятга молик долзарб масалалар ечимига қаратади. Бугунги халқаро ижтимоий-иқтисодий ўзгаришлар ҳамда пандемия даври таъсиридан келиб чиққан ҳолда ШХТнинг долзарб вазифалари юзасидан ўз нуқтани назарини билдирди.

Давлатимиз раҳбари ўз нутқида иқтисодиёт соҳасидаги ҳамкорликни кучайтириш масалалари алоҳида эътибор талаб қилаётганини, савдо-иқтисодий алоқалар ва санавот кооперациясини жонлантириш масалаларини устувор вазифа бўлиб қолаётганлигини таъкидлади.

Шунингдек, савдо-иқтисодий ҳамкорликнинг ривожлантиришда ўзаро савдодаги тўсиқларни бартараф этиш, боҳжона тартиб-таомилларини содалаштириш, уларни уйғунлаштириш ва рақамлаштириш, аъзо мамлакатлар ўртасидаги электрон тижоратни ривожлантириш, ўзаро инвестицияларни

рағбатлантиришга қаратилган кўшма дастурларни амалга ошириш таклифларини ҳам илгартирди.

Бугунги пандемия даврида барча давлатлар олдида турдиган энг муҳим муаммолардан бири, шубҳасиз, аҳоли саломатлигини асраш бўлиб қолмоқда. Бугун инсоният илгари маълум бўлмаган инфекциялар билан дуч келмоқда. Уларга қарши курашиш кундалик турмушимизнинг бир қисмига айланмоқда. Шу боисдан ШХТга аъзо давлатлар ўртасидаги ҳамкорликни кучайтириш орқали аҳоли соғлиғига хавф туғдираётган янги хатар ва таҳдидларга қарши биргаликда курашиш ҳар қачонгиданда муҳим бўлиб қолмоқда.

Шу муносабат билан давлатимиз раҳбари саммитда Эпидемия таҳдидларига қарши курашиш бўйича кўшма чора-тадбирларнинг комплекс режасини қабул қилиш ташаббуси билан чиқди.

Шунингдек, саммит доирасида ҳар доим кун тартибининг энг асосий масаласи бўлиб келаётган Афғонистонда узоқ ку-

тилган тинчликка эришиш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳамда амалга оширилиши лозим бўлган режаларга ҳам тўхталиб ўтилди. Жумладан, ушбу мамлакатдаги хавфсизлик ва тинчлик масаласига бутун ШХТ минтақасининг барқарорлиги ва иқтисодий тараққиётини таъминлашнинг муҳим таркибий қисми сифатида қаралиши лозим. Ўзбекистоннинг доимий ташаббуси ҳамда ШХТ давлатларининг саъй-ҳаракатлари тўғрисида Афғонистонда низони тинч йўл билан бартараф этишда умидбахш истиқболлар кўзга ташланмоқда.

Саммит доирасида давлатимиз раҳбари томонидан Афғонистон халқига иқтисодий ёрдам кўрсатиш йўлидаги ижобий интилишларни қўллаб-қувватлаш учун саъй-ҳаракатларни бирлаштириш, “ШХТ-Афғонистон” мулоқот гуруҳи доирасида Афғонистоннинг ижтимоий-иқтисодий тикланишига кўмаклашиш юзасидан амалий чора-тадбирлар режасини тез фурсатда ишлаб чиқиш ва қабул қилиш ҳақидаги ташаббус ҳам илгари сурилди.

Хулоса қилиб айтганда, давлатимиз раҳбари томонидан ШХТга аъзо ва кузатувчи давлатлар ривожланишининг устувор йўналишларидаги энг му-

хим вазифалар юзасидан кечиктириб бўлмас масалаларга эътибор қатарилди. Галдаги вазифа сифатида биз, парламент аъзолари мазкур ташаббуслар доирасида Ўзбекистонда амалга оширилаётган ишларнинг натижаларини тўлақонли назорат қилишимиз ҳамда ШХТ доирасидаги парламентлар алоқаларни ҳар қачонгиданда кучайтириш орқали белгилаб берилган устувор вазифалар ижросини таъминлашимиз зарур.

Зухра ИБРАГИМОВА,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

Шанхай ҳамкорлик ташкилотига аъзо давлатлар раҳбарлари кенгазининг видеосанжуман шаклида бўлиб ўтган навбатдаги мажлисида мамлакатимиз раҳбари томонидан бугунги вазият ва мавжуд муаммолардан келиб чиққан ҳолда тараққиётнинг янги босқичи сари етакловчи таклифлар илгари сурилди.

Рақамли саводхонликни ривожлантириш дастури ишлаб чиқилади

Ўзбекистон Республикаси Президенти ўз нутқида Шанхай ҳамкорлик ташкилоти ўз тараққиётининг принциплал жиҳатдан янги босқичида турганини алоҳида таъкидлади.

Давлатимиз раҳбари томонидан билдирилган таклифлар орасида пандемия рақамлаштириш жараёнини тезлаштиргани, ахборот технологиялари иқтисодий ўсиш “драйвери”га айланиб бораётгани таъкидланди.

Аслида ҳам рақамли технологиялар нафақат хизматлар ва махсулот сифатини оширади, балки ортиқча харажатларни ҳам камайтиради. Энг асосийси, бугун ривожланишга тўсиқ бўлаётган ва кўпчилик муаммоларни келтириб чиқараётган коррупцион ҳолатларни бартараф этади.

Киска муддат ичида айрим соҳаларда рақамли технологияларнинг жорий этилиши ортиқча харажат, оворагарчиликлар ва муаммоларнинг олдини олиш, оз фурсатда масалани ҳал қилиш орқали ўзининг самарасини бериб улгурди. Жумладан, Жаҳон банки экスペрти фикрича, тезкор интернетдан фойдаланувчи соннинг 10 фоизга кўпайиши миллий иқтисодиётлар ялпи ҳажмини ҳар йили ўртача 0,4-1,4 фоизга ошириш имконини бермоқда. Тараққий этган давлатларда эса рақамли иқтисодиётнинг ялпи ички махсулотдаги улуши 7 фоизга етиб улгурган.

Шундан келиб чиққан ҳолда, мамлакатимиз раҳбари ўзаро келишилган ўқув дастурлари асосида аҳолини ўқитиш, соҳа мутахассисларини тайёрлашга қаратилган ШХТнинг рақамли саводхонликни ривожлантириш дастурини ишлаб чиқишни таклиф этди.

Рақамлаштиришнинг аҳамияти ва таъсири қанчалик ортиб бораётганлигини баҳолаш учун сўнгги ўн йилликдаги бир неча йирек технологик компаниялар ва рақамли платформаларнинг жаҳон бозоридagi капиталларининг улушини кўриш кифоя.

Саммитда илгари сурилган ахборот технологияларини ривожлантириш, айти йўналишда аҳолини ўқитиш ва саводхонлигини ошириш барча соҳаларда ривожланишга етаклаши назарда тутилган.

Яна бир муҳим жиҳат, ахборот технологиялари жараёنларни бошқаришдаги асосий манба бўлиб хизмат қилади. Бу эса ҳар қандай ахборот технологиялари соҳаси ривожланган давлатларда соҳалардаги ихсолотларнинг самарали амалга оширилишини таъминлашда устуворлик касб этади.

Иномжон ҚУДРАТОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутати,
“Адолат” СДП фракцияси аъзоси

БУЮК АЖДОДЛАРИМИЗ

1984 йилнинг ёзида “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасининг йўлланмаси билан Туркменистон Республикаси ҳудудида жойлашган Қўхна Урганч шаҳри тарихий обидалари ҳақида мақола ёзиш мақсадига қадим шаҳарга бориш насиб этди. Бу саяжатда менга хоразмлик иқтидорли шоир, тарих билимдониги Матназар Абдулҳаким йўлдошлик қилди. Шаҳар вайроналари бағрида сақланиб қолган ёдгорликлар зиёратидан кейин “Қўхна Урганч” музей-қўриқхонаси раҳбарлари ҳамроҳлигида ХХ аср бошларида барпо этилган Тош масжидга йўл олдик. Масжидда шаҳар қаробаларидан топилаган ноёб археологик осор-атиқалар сақланар экан. Ана шу осор-атиқалар орасида ғаройиб бир ёдгорлик — қабр тоши кўпроқ эътиборимизни жалб этди. У қора тошдан ясалган бўлиб, узунлиги 2 метр, эни ва бўйи 50 сантиметрдан иборат эди. Унинг асоси тўртбurchак шаклда, устки қисми эса учбurchак ҳолатда ишланганди. Қабр тошининг бош ва оёқ қисмидаги томонларга эни ҳам, бўйи ҳам 30 сантиметр ҳажмда оқ қошинлар қопланган бўлиб, қошинлар юзасида нияли рангдаги учиб кетаётган қуш, қушнинг тумшугида эса думалоқ шаклли қип-қизил донга ўхшаш нарса акс эттирилган эди. Тасвир ҳайратомуз тарзда гўзал яратилган ва у ниҳоятда яхши сақланганди.

— Ушбу тасвирнинг қабртошда акс эттирилиши бежиз эмас. Тарихий осор-атиқалар, башоратномалар ва тақдирномаларда битилишича, инсон вафотидан кейин унинг руҳи ёки жонини Яратган ҳузурига турли хил қушлар тимсолидаги фаришталар олиб бораришлари. Қабртошдаги тасвирда ҳам ана шу ҳолат ифодасини топган. Қабртоши улуг инсонга қўйилган бўлса керак. Унда тасвирланган қуш қалдирғочга ўхшайди, — дея фикр билдирди Матназар Абдулҳаким.

— Бу қабртошини Наҳмиддин Кубро мақбарасининг жанубий томонидаги девор яқинидан топдик, — дея сўзга қўшилди туркменистонлик археолог Хамро Юсупов. — Бу тош қабрлар оралигида, 1,5-2 метр ер остида қолиб кетган экан. Демак, бу тош қўйилган қабрда улуг шайхга яқин бўлган инсонлардан бири дафн этилган. Бу инсон Наҳмиддин Кубронинг фарзандларидан, қариндошларидан ёки шогирдларидан бири бўлиши мумкин. Тарихий маълумотларга қўра, улуг шайх мўғулларга қарши курашиб, ўз хонақоси яқинида шаҳид бўлган. Наҳмиддин Куброга садоқатли инсонлар уни шахид бўлган жойига дафн этганлар. Кейинчалик қабри устига алоҳида бино тикланган. Эски хонақо бузилиб, янгиси барпо этилган. Хонақо ва қабр устидаги хона қўшилиб, яхлитликда Наҳмиддин Кубро мақбараси пайдо бўлган. Шундан келиб чиқиб айтиш мумкинки, Наҳмиддин Кубро мақбараси ёнидаги қабр ва қабртошини унинг шогирди Наҳмиддин Бағдодийга нисбат берса бўлади.

Чунон Наҳмиддин Кубронинг Наҳмиддин Бағдодийдан бошқа шогирдларидан бирортаси унга яқин жойда дафн қилинмаган.

Ушбу қабр ва қабртош Наҳмиддин Бағдодийга тегишли эканлиги ҳақидаги маълумот бошқа манбаларда ҳам учрайди. Масалан, Хива хони Оллоқулихон ҳукмдорлик қилган (1825-1842) йилларда бу ерда Эрон давлати элчиси бўлиб ишлаган муаррин Ризоқулихон Қўхна Урганчга сафарга таассуротлари ҳақида тўхталиб, шундай деб ёзади: *“Шайх Наҳмиддин Кубро мақбарасини зиёрат қилганимиздан кейин шу ерда хизматни адо этадиган инсон бизга шайх Наҳмиддин Бағдодий қабрини ҳам кўрсатди. У Наҳмиддин Кубро мақбарасига ниҳоятда яқин эди. Наҳмиддин Бағдодий қабридаги тош Наҳмиддин Кубро мақбарасидаги “Етти хоразмшоҳ” қабртошиларига ўхшайди, лекин бу қабртош уларга нисбатан мукаммал ишланганди”.*

Хоразмда яратилган, муаллифи номаълум “Наҳмиддин Кубро ҳақида қисса” асариди ҳам Наҳмиддин Бағдодий қабри тўғрисида маълумот берилади. Бу асарда фақат Наҳмиддин Бағдодий образи Наҳмиддин Кубронинг сеvimли шогирди Жамилжон исми ёш йигит тимсолида намоён бўлади. Наҳмиддин Бағдодий қабри улуг шайхга садоқат билан хизмат қилган Жамилжон қабри, деб кўрсатилади.

Булардан ташқари, Қўхна Урганчда археологик ва меъморий жиҳатдан илмий тадқиқотлар олиб борган рус шарҳносно илмилари А.Якубовский 1930 йилда ёзган “Урганч қаробаларида”, В.Пилявский 1948 йилда нашр қилдирган “Урганч ва Миздақхон” асарларида ҳам ушбу қадим шаҳарнинг тарихий ёдгорликлари қаторида Наҳмиддин Бағдодийга нисбат қилинган қабр ҳақида маълумот берадилар. Улар маълумотларига қўра, бу қабр Наҳмиддин Кубро ва машхур курачини, шоир Пахлавон Маҳмуднинг отаси Пирёғ Вали мақбаралари оралигида жойлашган бўлган. Қабрининг устига бино тикланган, ammo бу бино даврлар ўтиши билан бузилиб кетган. В.Пилявский бино пойдеворининг қолдиқларини очиб ўрганган, ўлчамларини аниқлаган. Ўлчамларига қўра, қабр устидаги бино икки хонали тарзда, баланд қилиб барпо этилган. Кириш йўлага жануб томонда бўлиб, пештоқли тарзда тикланган. Афсуски, вақт ўтиши билан давр талотумлари тўғрисида қабр ҳам, унинг устидаги бино ҳам бузилиб, йўқ бўлиб кетган. Улуг шайх Наҳмиддин Кубронинг сеvim-

АФСОНАЛАРГА АЙЛАНГАН ҲАКИКАТЛАР

ли шогирди Наҳмиддин Бағдодий номи билан боғлиқ зиёратгоҳ ҳаёт кўзусидан ўчган.

Археологлар томонидан қазиб олинган Наҳмиддин Бағдодийга нисбат берилаётган қабртоши зиёрат қилаётги ҳаётнинг абадий қонуниятини намоён қилувчи бир ҳақиқатни — инсон бу дунё учун омонат, умр ўлчовли, тириклик унга қарзга берилганлигини, лекин бу заминда яхшилик учун хизмат қилганлар, ўлмас гоюлар яратганлар, умрбоқий сўз айтганлар, башариёт учун улуг амалларни бажарганлар тарих бағрида даўр бўлиб кетмаслигини, улук мангулик эканликларини яна бир қарра қуқурроқ аниглаб етдим. Шайх, сўфий шоир эса рубоийларидан бирида ўз тақдирини, аччиқ қисмати ҳақида башорат қилиб, шундай деб ёзади:

Дунёси тўзаб, қоронғилик келса сиқиб, Бошлар кўтарилағанда мазорларини йиқиб, Бечора шахид танам ҳам ўз қонига гарқ. Тўзонни қўямат ичра келмасми чиқиб?..

Наҳмиддин Бағдодий ҳаёти, фаолияти ҳақида аниқ тарихий маълумотлар бизгача ниҳоятда кам етиб келган. Одатда бундай ҳолатда улуг инсонлар, алломалар, валиилар, буюк шахслар, умуман, машхур аждодларнинг ҳаёти борасида аниқ маълумотлар, тарихий фактлар кам бўлса аниқ бўлмаса ахли омма орасида улар ҳақида ҳар хил афсоналар, ривоятлар тўқилади. Тарих ўрнини ривоятлар эгаллайди. Халойиқ машхурлар ҳаётини юксак мақомларда кўрсатишга интилади. Шу маънода Наҳмиддин Бағдодий ҳаёти борасида халқ орасида турфа хил афсоналар яратилган.

Ривоятлардан бирида Наҳмиддин Бағдодий 10-12 ёшлар атрофидаги Жамилжон исми бола сифатида таърифланади. У Хоразмнинг Бағдод номи кентидан бўлиб, онаси илтимосига мувофиқ Наҳмиддин Кубро хизматига кириди. Яна бир ривоятда у хуш суратли, ақли-хушли яхудий йигит тарзида тасвирланади. Исломини қабул қилиб, улуг шайхга мурид тушади. Бошқа бир ривоятда эса унинг халифалик маркази Бағдоддан келган табиб оиласига мансублиги, акаси Хоразмшоҳлар саройиди, ўзи эса Наҳмиддин Кубро хизматига бўлганлиги айтилади.

Тарихий манбаларда Наҳмиддин Бағдодийнинг 1150 йилда таваллуд топанлиги, Наҳмиддин Кубро хизматига келганида ёш улуг инсон бўлганлиги келтирилади. Буюк мутафаккир шоир Алишер Навоий “Насоимул муҳаббат” асариди у ҳақда тарихий маълумотлар ва ривоятларга

асосланган ҳолда шундай деб ёзади: *“Куняти Абу Саиддур, оти Маждуддин Шароф ибн Муъаяд ибн Абдулфатҳ ал-Бағдодий. Асли Бағдодданур. Хоразмшоҳ Бағдод халифасидан табибе тилади. Анинг отасин юборди. Ва баъзилар дебдурларки, Бағдоддандурки, Хоразм кентларидандур. Ва ул султоннинг муқаррибларидан эрди. Шайх Рукниддин Алоуддавла куддиси сирруху буюрубтурки: “Улки дерлар, ул амрад” (ёш йигит) эрмишук, Ҳазрат шайх хидматига етибдур, бу хилоф воқидур. Ул ёшқа етган улуг йигит эрди, ammo латиф сурати ва ҳайъати бор эрди. Ҳазрат шайх ани аввал мутаваззо хидматига амр қилди. Волидаси эшитти ва ул табиба эрди. Ҳазрат шайх ҳам табиб эрди, айтиб юбордикин: “Фарзанд Маждуддинга хидмат бурюжгон эрмишиси ва ул нозик кишидур. Агар мурид ул хидматдур, мен ўн турк кул юборайин, то ул хидматни бажо келтургайлар ва анга ўзга хидмат бурюрун”*. Шайх дедиларки: *“Анга айтингики, мен эшитибменки, тиб илмин билурсен, сендин бу сўз ажабдур. Агар секин ўглинга сафровий иситма тавишш берса, мен доруни ул қулларга берсам, ул сихъат топарму?”* *“Ул жавоб топмади. Ва бу навъ тарбиятқим, Ҳазрат шайх куддиси сирруху шайх Маждуддинга бунёд қилдилар. Бир неча вақтдин сўнграким, риёзатлар тортиб сукуллар қилди, олий маротиб ҳосил қилиб, буюк макомларга қадам қўйди”.*

Алишер Навоий Маждиддин Бағдодий ҳаёти ҳақида сўз юритганда шу билан чеklangиб қолмайди. У “Насоимул муҳаббат”нинг “Розиюддин Али ал-Лола” қисмида унинг тарихига яна бир аниқлик киритиб, шундай деб ёзади: *“Шайх Али Лола мусофир бўлиб шайх Наҳмиддин Кубро хидматларига келди ва сулукка машғул бўлди. Андин кейин кўп муддатдин сўнгра шайх Маждуддин Бағдодий Ҳазрати шайх хидматларига мушарраф бўлди. Шайх ўтўз беш ёшларида тахминан сулукка машғул бўлбурлар ва шайх Маждуддин тўртбеш ёш шайх Али Лоладин ортук эмиш”*. Бу маълумотдан кейин шайх Маждиддин Бағдодийнинг 1185 йилдан кейин Наҳмиддин Кубро хизматига кирганлиги маълум бўлади. Шайх Наҳмиддин Кубро “Кўнгилни кўзи билан кўрганларим” рисоласида инсоннинг “охират сафарини” ҳақида мулоҳаза юритар экан, ҳақ ахли, яъни одамлар ҳаётлари давомида қаерда бўлмасин,

қандай иш билан шуғуланмасин, ким билан суҳбат курмасин, қай ўлкаларга бормасин, нималар ҳақида сўз юритмасин, бу ишларнинг, амалларнинг барчасидан келиб чиқадиган яхшиликлар ва ёмонликлар учун Яратган олдида жавоб беради, деган хулосага келади. Маждиддин Бағдодий Наҳмиддин Кубро хизматиди сулук қилиб, буюклик мақомига эришгандан кейин “охират сафарини” пайтида ўзи учун қийин бўладиган уюб йўлини тугтиб, таҳассурлик қилади. Алишер Навоий таъбири билан айтганда, “сукри голиб бўлади”. Улуг шоир “Насоимул муҳаббат”да бу хусусда шундай давом этади: *“Дерларки, шайх Маждуддин бир кун дарвишлар била ўлтүруб эрди. Анга сукри голиб бўлди: Дейди: “Биз ўрдак туҳуним эрдүк дарё кийроғида ва Улүг шайх күше эрдики, қаноти остида бизни парвариш бериб тарбият қилди, то ул туҳумдин чиктүк. Чун ўрдак боласи эрдүк, дарёга кирдүк ва улүг шайх кийроқта қолди”. Ва ҳазрат шайх қаромат нури билан ул сўзга воқиф бўлдилар ва муборак тилларига келдики: “Дарёда ўлгай”*.

Албатта, Маждиддин Бағдодий ўзининг бу паршонилик билан айтган сўзидан ва улуг шайхнинг башоратидан кўрқувга тушади. Лекин айтилган сўз, отилган ўқ, Алишер Навоий яна давом этиб ёзади: *“Шайх Саъдудин бу сўзани эшитиб кўркти ва шайх Саъдудин Хуммуйи (Ҳамавий) қошига келиб, кўп ташарруф қилдиким: “Бир кунки Ҳазрат шайхнинг вақтларини хуш топсанг, манга хабар қил. То ҳазратларига келиб узри қилай”*. Бир кунки, шайх ҳазратлари самоёда хушхўл бўлиб эрди, шайх Саъдудин шайх Маждуддинга хабар қилди. Ул оёғ яланг келди ва бир таштда ўт тўлдириб, бошига кўтариб, кашфгоҳда турди. Чун шайх ҳазратларининг муборак назари анга тушти. Дедиларки: *“Чун дарвишлар тарикки билан паршон сўзунг узрини қиласен, бу билан имон ва дин саломат эйтинг, ammo бошинг боргай ва дарёда ўлгайсен ва биз ҳам сенинг бошингга боргайиз ва сардорлар боши ва Хоразм мулки ҳам сенинг бошингга боргай ва олам хароб бўлгай”*. Шайх Маждуддин шайх ҳазратларининг муборак оёғларига тушти. Ва оз фурсатда Ҳазрат шайхнинг муборак нафаси зоҳир бўлди”.

Демак, воқеалар ривожидан маълум бўлаётгидики, ҳазрат шайхнинг муборак нафаси зо-

хир бўлган, яъни шайхнинг башорати амалга ошиши аниқ. Наҳмиддин Кубро суюкли шогирдининг бошига олов тутиб турган ҳолда қилган узрини қабул қилмаган. Шундай ҳолда ровийлар тилидан афсона бошланади: *“Жамилжон шайх хизматига ҳозир бўлди. Шайх унга дарёдан таҳорат суви келтиришни буюрди. У дарё томон кетди. Аммо икки кун Жамилжондан дарак бўлмади. Учинчи кун у бир қўлида таҳорат учун олинган кўзадаги сув ва иккинчи қўлида кесилган боши билан шайх хузурида пайдо бўлди. Бу ҳолини кўрган Наҳмиддин Кубро “Демак, душман хуруж бошлабди, мамлакат ва халқ бошига оғир тавиш тушади, юрт вайроннага айланади”*, деди. Шайх башорати тўғри бўлиб чиқди”.

Алишер Навоий эса “Насоимул муҳаббат”да тарихнинг бошқа бир ҳақиқатини келтиради: *“Шайх Маждуддин Хоразмда ваъз айтур эрди ва Хоразмшоҳнинг онаси анинг ваъзига борур эрди. Ва жамिला заифа эрди. Душманлар фурсат асрадилар ва Хоразмшоҳ маст эканда онга айтиларки: “Онанг Имом Абу Ҳанифа мазҳаби била шайх Маждуддиннинг никоҳига кирибдур”*.

Султон бағоят мутағаййир бўлди ва буюрдиким, шайх Маждуддинни Жайхун суйига солдилар. Чун шайх Маждуддинни олти юз еттида, ё олтида шахид қилдилар”.

Афсона ва тарих ҳақиқатлари қоршичи асосида намоён бўлувчи шайх Маждиддин Бағдодий ҳаёти ҳақидаги маълумотлар мана шундай яқун топган. Лекин тарихнинг бир ҳақиқати аниқ: ҳазрат шайх Наҳмиддин Кубро башорат қилганидек, шайх Маждиддин Бағдодий Амударёга чўктириб ўлдирилади. Бироқ унинг ўлдирилиш санаси ва сабаби ҳақида ҳар хил маълумотлар ва фикрлар келтирилади. Алишер Навоий келтирган хирий 606-607 йил санаси милодийга айланганлиги, 1210-1211 йиллар келиб чиқади. Баъзи манбаларда шайхнинг шахид қилиниши санаси 1217 йил, деб келтирилади. Улимнинг сабаблари ҳақида ҳам турли мулоҳазалар мавжуд. Алишер Навоий бунга сабаб қилиб Маждиддин Бағдодий билан Хоразмшоҳнинг онаси Туркон хотун ўртасидаги муносабатларни келтирса, яна бошқа бир манбада Маждиддиннинг Хоразмшоҳлар саройидида қилардан бири билан ишқий муносабатлари тўғрисида бунга ёрлик чўктирилгани айтади. Яна бир манбада “Тангри наздида энг маълум хиҷод золим подшоҳга айтилган ҳақ сўзидир”, деган ҳадисга амал қилиб, Муҳаммад Хоразмшоҳни тўғри йўлга солишга урингани учун шайх Маждиддинни Амударёга чўктирганлар” дейилади.

Эронлик олим А.Аторудий эса Маждиддин Бағдодий ҳаётини ўрганиш асосида унинг ўлимига сабаб бўлган бошқа омил ҳақида сўз юритади. “Маждиддин Бағдодий Хоразмшоҳнинг Бағдод халифаси хузурига юборган элчилари сафида бўлган. Элчилик пайтида халифара “Мен Хоразмшоҳнинг фуқароси бўлсам ҳам сенинг кулнингман”, деган фикрни айтган. Унинг душманлари бу фикрни нотўғри талқин қилиб, Хоразмшоҳга етказган. Хоразмшоҳ билан халифала ўртасида муносабатлар кескинлашгандан кейин Маждиддин Бағдодий дарёга чўктириб ўлдирилган”.

Алишер Навоий “Насоимул муҳаббат”да Маждиддин Бағдодий ҳақидаги маълумотларни Наҳмиддин Кубронинг у ҳақдаги башоратлари билан боғлаб *“Ҳар не Хоразмшоҳ ва Хоразм ахли ва ўзи бобида ва оламнинг хароб бўлуривужуд тутти”* деб яқунлайди. Ва орадан кўп ўтмай барча вужуд тутган воқеа содир бўлади. Мўғуллар босқини нафақат Хоразмшоҳ ва Хоразм ахлини, бутун оламни зулмат қўйинга чўктиради. XIII аср тасаввуф тараққиётига катта хисса қўшган, Фаридиддин Аттот, Наҳмиддин Розий, Розиддин Али Лола каби улуг шайхларга узостлик қилган “Сафар рисоласи”, “Яхшилар совғаси” каби тасаввуфга оид кўпна рисола-лар яратган, сўфийна рубоийлар битган ва ўзидан катта маънавий мерос қолдирган Маждиддин Бағдодийнинг афсона ва тарихий ҳақиқатлар билан уйғунлашган ҳаёти ана шундай кечган. Улуг шайх ўз тақдирини билгандек ўлими олдида рубоийларидан бирида шундай деб ёзади:

Ул баҳри муҳитга кирмак истар кўнглим, Ё чўксам ё инжуға тўпаса кўйишим. Этсайим адо — бу ши хатарли зарчи, Ниқ рангига эвриса юзим ё бўйним...

Ҳақиқатан, у ўзи қаромат қилгандек баҳри муҳитга кириб, мангулик ором топди.

ТИББИЁТ

Олтириқ туманида истиқомат қилувчи Абдухалил ота Маматовни кўпдан бери танийман. Лекин орада бир муддат кўришмай қолдик. Яқинда у кишини Наманганда учратиб қолиб, ҳайрон бўлдим. Маълум бўлишича, Абдухалил ота шу ердаги кардиология шифохонасида даволангани келган экан. Кайфияти жуда яхши, ҳаётдан мамнунлиги кўриниб турибди. Ҳол-аҳвол сўрашганимдан кейин гапга тутдим.

ШИФОКОРЛИК БУРЧИГА САДОҚАТ

Наманганда кардиожарроҳлик юксалмоқда

— Бир неча йилдан бери юрагим бевозта қилиб келарди, — дейди отахон. — Ҳозирдаги, Тошкентдаги қатор шифохоналарда ётдим. Бироқ сезиларли ўзгариш бўлмади. Танишларимдан бири Наманганда шу соҳага ихтисослашган шифохона борлигини айтиб қолди. Бу ерда даволаниш яхши самара беришига ўнчалик ишонмасам-да, бир бориб кўрай дедим. Ҳозир шундай деб ўйлаганимдан хатто хижолатдаман. Чунки шифокорларнинг малакаси юқорилиги, замонавий тиббиёт усуллари, ширинсухан ходимларга тан бердим. Улардан жуда миннатдорман.

Отахоннинг сўзларида жон бор. У киши айтган шифокорлар Республика ихтисослаштирилган кардиология илмий-амалий марказининг Наманган филиалида ишлашади. Эндликда бу жамоа эътибор ва эътирофга лойиқ фаолияти билан мамлакатга танилган. Айниқса, филиалнинг рентгенэндоваскуляр хирургия бўлимидаги ибратли ишлар, янгиликлар ҳақида ҳар гал мароқ билан ёзамиз. Бу сафар кичик жамоанинг яна бир хайрли иши сабаб, бўлим остонасини ҳатлаб, кўнглимиз мамнуният ҳисларига тўлиб-тошди. Чунки Тошкентдан келган меҳмоннинг наманганлик ҳамкасблари ҳақида тўқинлашиб билдирган фикр-мулоҳазалари гоёт асосли, фахрлишига аризулик эди.

— Мен ўзим Республика ихтисослаштирилган хирургия марказида жарроҳлик амалиёти ҳамшираси бўлиб ишлайман, — дейди Дилфуза Исаева. — Наманганда эканимизда дадам юрак инфарктини бошдан кечирди. Шунинг учун зудлик билан операция столига ётқизилди. Энг муҳими, оғриқсиз, асортсиз ва кафолатли тиббий амалиёт-

ни гоёт муваффақиятли ўтказишди. Бўлим бошлиғи, олий тоифали интервенцион-кардиолог Акмалжон Олимович ҳамкасблари билан биргаликда дадамнинг умрини узайтиришга сабабчи бўлишди. Хайратланарлиси, пойтахтдаги энг замонавий жароҳатсиз амалиёт шу ернинг ўзида ҳеч қандай муаммоларсиз, тўқис ҳолатда бажарилди. Буни Наманганда юрак хирургияси чинакамга юксалганининг аққол намунаси десак, заррача муболағга йўймайсиз. Ахир кўз ўнгимизда мўъжизавий ҳолат намоеён бўлди, ойна ортидан кузатдик, ташвишимиз ариди, кўнглимизни мунавварлик чулғади.

Дарҳақиқат, олий тоифали кардиохирург, соғлиқни сақлаш аълочилиси, «Шуҳрат» медали соҳиби Акмалжон Жалилов етакчилигида мазкур марказда ташкил қилинган ва даволаниш жуда кўпга эришилган амалиётларни тиббий амалиётга дадил қўлашни ёқтирадиган бўлим бошлиғи таниқли олим-шифокорлар рағбати билан «Митрал клапан торайиши» да балонли вальвулопластика усуллари мавзусида илмий тадқиқот ҳам олиб бормоқда. Бунинг учун барча шароит ва имкониятлар шу ернинг ўзида муҳайё.

— Бўлимизда йилга 1500 дан зиёд юқори технологияларга асосланган диагностика ва даволаш амалиётларини бажариб келмоқдамиз, — дейди олий тоифали интервенцион-кардиохирург

Аброржон Абдуллаев. — Жумладан, 400 дан ортиқ беморда корона томирни стентлаш, 50 га яқин юрак туғма ва ортитрилган нуқсонларини интервенцион йўл билан бартараф этиш, салкам 100 нафар хастада радиочастотали абляция, яъни аритмияларни йўқотиш амалиётларини бажаришга имкониятимиз етганди.

Эришилган ютуқларнинг бош омиллари ҳар бир мутахассис учун мутасил билимини бойитиш, малакани мукаммаллаштириш, пойтахтдаги ва хориждаги таниқли тиббиётчиларнинг маҳорат сирларини ўзлаштириб боришга иштиёқмандликдир. Наманганлик шифокорларнинг Россия, Туркия, Исроил ва Ҳиндистонга бориб, ўқиб-ўрганишгани бежиз эмас-да. Хориждаги илмий-амалий марказлар жамоалари билан ўзаро ҳамкорлик ришталари ҳануз мустаҳкамлиги эса Намангандаги интервенцион кардиологиянинг истиқболли янада порлоқ бўлаверишидан далolat бермоқда.

Фикрларимизни аниқ факт ва далиллар билан янада ойдинлаштирсак. Бўлимда 3 нафар интервенцион-кардиолог, 1 нафар аритмолог врач фаолият юритади. Агар бўлим 2014 йилнинг иккинчи чорагидан иш бошлагани инобатга олинса, ўтган олти йил мобайнида қарийб 10 минг беморнинг ҳаётини сақлаб қолиш ва умрини узайтиришга эришилди. Бундай дадил ва умидли қадамларни ташлаш осон кечмади, албатта. Шу ернинг ўзида марказ бош шифокорининг сай-ҳаракати, кичик бўлимининг катта мақсадли шифокорлари ташаббуси ва ташкилотчилиги билан кўп маротаба маҳорат сабоқлари уюштирилди.

Чунки, Россия Федерацияси Новосибирск шаҳрининг Мешалкин номли кардиохирургия маркази етакчи мутахассиси Дмитрий Анатольевич Редкин, Кемерово шаҳридаги Кузбасс кардиология маркази мутахассиси, Сибирь интервенцион кардиологари ассоциацияси раиси, профессор Владимир Иванович Ганюков ташрифи чоғида ишчи мақсади хасталикларда ёпилиб қолган томирларни очиб ва стентлаш амалиётини малака-маҳорат дари ўзлаштирилди. В.Вохидов номидаги Республика ихтисослаштирилган маркази профессори, Республика бош интервенцион-кардиолог Миржамол Зуфаров бошчили-

Аҳоли саломатлиги — улкан бойлик, жамиятнинг барқарор ривожланиши гаровидир. Биз аҳолига кафолатли тиббий хизмат кўрсатиш, тиббиёт ходимлари меҳнатини рағбатлантириш, замонавий технология ва даволаш усуллари кенг жорий қилиш, соғлиқни сақлаш тизимини қайта шакллантиришни давом эттириш тарафдоримиз.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиясининг Сайловолди дастуридан

гида юрак туғма нуқсонларини ёпиқ усулда бартараф қилишнинг энг замонавий илгор усули бажарилди ва ўрганилди. Республика шохлини тиббий ёрдам илмий маркази рентгенэндоваскуляр бўлими мудири, тиббиёт фанлари доктори Шухратжон Салоҳидинов ёрдамида наманганлик шифокорлар ўткир коронар синдромида ангиография ва стентлаш амалиётларини гоёт муваффақиятли ўтказиш малакасини янада мукаммаллаштирдилар.

Шифохонада аънамага кириб бораётган маҳорат дарсларининг самаралари Наманган кардиохирургиясида яққол кўзга ташланмоқда. Ҳозирги пайтда коронарография; қон томир ва периферик қон томирлар ангиопластикаси ва стентлаш; артериал қон томир мальформацияси ва турли қон кетиш билан кечувчи хасталикларда томир эмболизацияси; баллонли вальвулопластика ва акклюдор имплантацияси амалиётлари кенг миқёсда қўлланиб келинмоқда. Келгусида соҳани янада такомиллаштириш мақсадида электрофизиолог текширувлар ўтказиш станцияси ва радиочастотали абляция генератори (қурилмаси) олиш ҳаракати бошланган.

Жорий йилнинг 26-27 июнь кунлари Президентимиз Наманган вилоятига ташриф буюрди. Давлатимиз раҳбари бу ерда ҳам камбағалликни бартараф этиш масаласига алоҳида эътибор қаратди ва бу борадаги долзарб вазифалар моҳиятини яна бир бор тушунириб ўтди.

— Камбағалликни қисқартиришга хисса қўшишдек умумхалқ ишидан биз,

шифокорлар четда турмаямиз, — дейди интервенцион кардиологлар етакчиси Акмалжон Жалилов. — Биз обдон ўйлаб кўриб, ўзимизнинг хиссамиз қандай бўлишини аниқлаб олдик. Онкологик касалликка чалинганларга вақтида нажот қўлимизни чўзсак, уларнинг камбағаллик ҳолатида қўйналмасликлари учун нафимиз теккан, кўмаклаган бўламиз. Ана шу эзгу ниятда биз хайри ва савобли юмушга алоҳида эътибор қаратяпмиз. Жумладан, ўсмадан озор чекаётган бемор жигарини дренажлаш усулини беиннат қўлашамиз.

Мутахассислар билан мулоқотимиз давомида уларнинг юқоридаги сай-ҳаракатлари нақадар олижаноблик ва олийҳимматлик эканини чуқур англаб етдик. Очигини айтганда, бугун онкологик касалликка чалинган одамлар соғлиқларини тиклаш ва мустаҳкамлаш, аҳолиларини ўнглаш ва ҳаётлари хавф остида қолмаслиги учун дори-дармонга, тиббий амалиётларга каттагина пул сарфлашига тўри келиши ҳақиқат. Хусусан, саратон хасталигига дучор бўлганлар учун қайта-қайта даволаниш зарурати уларни моддий етишмовчиликка, қийинчиликка олиб боришини ким ҳам инкор эта оларди. Давлатимиз томонидан бундайларга кўрсатилаётган гамхўрликлар кўчатирилаётган бўлса-да, ҳали муаммолар ҳам йўқ эмас. Чунки ўсма касаллиги авжланиши оқибатида беморнинг бошқа ички органлари ҳам зарарланиши кузатилади. Масалан, ошқозон ости бези бошчасининг ўсмаси ўт йўлини тўсди, жигарида димланади, уни захарлайди. Ана шу ҳаёт учун хавфли суоқликни ташқарига найча орқали чиқариб юбориши билангина кейинги оғир оқибатларнинг олдини олиш мумкин. Бу иш ҳозиргина Тошкентда амалга оширилди. Саратондан чекаётган азоби етмаганидай бемор яна узоққа бориб, анчагина миқдорда тўлов билан аҳолини енгиллаштириб олишидан ўзга чораси қолмасди. Худди шу ҳолатга Акмалжон Жалилов бефарқ қарамади.

— Биз танасида хавфли ўсмаси бор беморларга ёрдам қўлимизни чўзаямиз, — дейди у. — Аброржон Абдуллаев, Бахтиёр Камолитдинов, Акбарали Саидовлар билан биргаликда жигарга дренаж ўрнатиш амалиётини 15-30 дақиқа ичида бажаришга эришяпмиз. Яқинда мингбулоқлик К.Шодмонов ва М.Расуловларга нажот бағишладик. Бизда биринчи ёрдам қарийб бепул, арзиманган маблағ эвазига беморларнинг танасидида захарли ўтти ташқарига чиқарадиган найча ўрнатиб қўйяпмиз.

Шифохонада нафақат врачлар, балки ўрта тиббиёт ходимлари орасида ҳам ўз касбининг усталари кўп. Шохсанам Қурбонова ва Гулнора Бекмирзаева ана шундайлардан. Улар ўзларининг вазифаларини аниқ ҳамда пухта бажариб, беморлар олқишига сазовор бўлмоқдалар. Жамоа фаолиятини қаламга оларканмиз, яқинда давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев тиббиёт тизими фаолиятига доир видеоселектор йиғилишида айтган гаплари ҳам ҳаёдан ўтди. Президентимиз қачонгача одамлар яхши шифокор ва дардига малҳам излаб пойтахтга бориши керак, деган ҳақиқат саволни ўртага ташлади. Чиндан ҳам жойларда замонавий даволаш усуллари қўллайдиган шифохоналар тармоғини кенгайтириш зарур. Бу сўзлардан илҳомланган наманганлик кардиологлар ўз фаолиятларини янада такомиллаштириш режаларини тузиб меҳнат қилмоқдалар.

**Нурбек АБДУЛЛАЕВ,
Содиқжон ТОҶИБОВЕВ**

ЭЪТИРОФ

“Адолат” СДП депутати “Меҳр-саховат” кўкрак нишони билан тақдирланди

Халқ депутатлари Бўстонлик тумани Кенгаши депутати Бахтиёр Камолов Президентимизнинг 2020 йил 26 августдаги “Меҳр-саховат” кўкрак нишони билан мукофотлаш тўғрисида”ги фармонига кўра, “Меҳр-саховат” кўкрак нишони билан тақдирланди.

Депутатимизни партиядошларимиз номидан самимий муборакбод этамиз!

Тошкент вилоят кенгаши матбуот хизмати

200 МАРТА ўқилган китоб

Китоб — инсоннинг дўсти, билим манбаи, илм шамчироғи, маънавият сарчашмаси. Китоб мутлола қилиш жараёнининг ўзидаёқ инсоннинг онги ва дунёқарашини шаклланиб боради. Уни такрор ва такрор ўқиш давомида эса янгидан-янги уфқлар кашф этилади, ҳар гал уни қайта мутлола қилган инсон ундан ўзгача таассуротлар олади.

Маълумотларга қараганда, Форобий Арастуниинг «Жон ҳақида» деб номланган асарига ўз кўли билан «Мен бу китобни 200 марта ўқидим», деб ёзиб қўйган экан. Китоб онг ва қалб эҳтиёжини қондирувчи омил сифатида инсон руҳини тарбиялайди, шахсини шакллантиради. Китоб одамдан мутлолада нафақат кўз ва ақл, шунингдек, кўнгли ҳам бирдек иштирок этишини талаб қилади. Китоб ўқишдан мақсад ақл-тафаккур билан уни манتيқий муҳокама этишигина эмас, балки чин юракдан завқланиш,

таъсирланиш, ўзлиқни, ҳақиқатни излаб топиш ҳамдир. Файласуф Ян Миндан дўсти сўрабди: «Китоб ўқигандан сўнг ҳеч нарса ёдда қолмас нима қилмоқ керак?». Ян Мин шундай жавоб берибди: «Уни тушуном керак, ёдлаш шарт эмас. Энг аввало, китобнинг асосий моҳиятини англамоқ жоиз».

Маҳмуд Қошғарийнинг «Девону лугатит турк», Юсуф Хос Хожибининг «Кутадгу билиг», Носириддин Рабғузийнинг «Қиссай Рабғузий», Алишер Навоий, Захриддин Муҳаммад

Бобурнинг қатор асарларида китобхонлик оид қимматли маълумотлар хонлиқ. Китобхонлик адабиётшунослик ва таълим-тарбиянинг муштарак ҳамда муҳим соҳаси сифатида, шубҳасиз, чуқур изланишларни тақозо этади. Унинг ривожини адабиётнинг тараққиёти билан боғлаб ўрганиш мақсада мувофиқдир. Кишининг маданияти унинг китобида акс этади. Шу маънода бугунги илм-фан мисли қўрилган даражада ривож топган даврда китоб ўқиш ва унга муносабат бир қадар сусайгандек. Чунки ёшлар кўпроқ кино, видео, телевидение, компьютерга берилиб кетган. Чексиз билмлар моҳияти, асрий сир-синоатлар тилсими ҳозирги даврга келиб башариятга ошқор бўлмоқда. Қадимда китобларни хаттотлар минг бир машаққат билан кўчиришган бўлса, бугунги кунда техника ютуқлари туйғайли улар миллионлаб нусхаларда чиқарилиб, бутун дунё бўйлаб тарқатилмоқда. Аммо инсоннинг онги фикрлар, маълумотларга тўла, у фикрлашга лаёқатсиз бўлиб бормоқда. Унинг диққати бир жойда жам эмас, китоблар турфа хил ва сон жиҳатдан кўп бўлса ҳам уни мутлола қилиш, теран фикрлашга фурсати йўқ. Китобнинг ўзини эмас, унинг сюжетини, моҳиятини

тўғрисидаги қисқагина маълумотларни ўқиш, аникроғи, кўз юритиш афзал бўлиб қолди.

Китобнинг ҳаётдаги ўрнини ахборот, турли соҳаларга оид керак ва ноқерак маълумотлар эгаллаб олди, наҳақда инсонлар тинимсиз ахборот қабул қилишга мослашиб бормоқда. Ахборот оқими шу қадар шиддатликки, уни қайта ишлашга, фикр юриштишга деярли улғуриб бўлмайди. Бу борада маърифат фидойиларидан бирининг куюнчаклик билан ҳақдан гапини эслайлик: «Билим деб ҳикматдан, ахборот деб маърифатдан айрилдик!»

Биз руҳиятимиз, ўз оламимиз, қалбимиз билан қайта тил топишмоқчи эканмиз, китоб мутлолаасига қайтишимиз лозим. Ёш авлодин миллий қадриятлар руҳида тарбиялашда китобдан қудратлироқ восита йўқдир. Эро, китоб бизнинг маънавий кўшимиз ва тафаккуримизнинг юксак хазинасидир.

**Юсуф МУҲАММАДИЕВ,
Самарқанд вилояти халқ таълими бошқармаси тасарруфидидаги болалар кутубхонаси директори**